

Betänkandet (SOU 2021:32) ”Papper, poddar och... Pliktmateriallagstiftning för ett tryggt källmaterial” (U2021/02459)

TU – Medier i Sverige (Tidningsutgivarna) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande och får anföra följande.

En ny pliktmateriallag

I betänkandet föreslås att en ny pliktmateriallag med tillhörande förordning ska ersätta det nuvarande regelverket. Den nya lagen görs så långt möjligt medie-, teknik och formatoberoende.

Det föreslås vidare att det ska finnas flera insamlingsmetoder: leveransplikt (som i dag är den enda insamlingsmetoden), rekvisition (skyldighet att lämna pliktexemplar efter särskilt beslut) och egeninsamling (insamling av pliktmaterial genom den pliktansvariga myndighetens försorg).

TU tillstyrker förslagen. I fråga om leveransplikten, som är den som huvudsakligen berör TU:s medlemmar, uppskattar TU särskilt att det, i fråga om skrifter, fortsättningsvis endast ska levereras två exemplar (till KB och Lunds universitet). TU är också positivt till att andra pliktexemplar än skrifter och tekniska upptagningar ska lämnas via nätverk.

I fråga om rekvisition som insamlingsmetod för material som inte omfattas av leveransplikt anser TU att den möjligheten ska finnas, men att den ska användas restriktivt. I fråga om egeninsamling har TU inget att invända om KB samlar in material på egen hand.

Upphovsrätten

Utredningen har inte haft i uppdrag att föreslå några ändringar i det upphovsrättsliga regelverket. Det är samtidigt tydligt att upphovsrätten medför begränsningar i fråga om möjligheterna till

exemplarframställning och tillhandahållande av det pliktinsamlade materialt.

TU vill understryka att det är viktigt att upphovsrätten och rättssinnehavarna här respekteras.

Som anges i utredningen finns dock möjlighet att teckna avtal med enskilda upphovsmän eller ingå överenskommelse genom avtalslicens för att få en vidare användning. Detta har också skett i fråga om KB:s dagstidningsdatabas. TU vill dock framhålla att det varken är – eller skall vara – någon tvångslicens utan att det förutsätter frivilliga överenskommelser.

Ikraftträdande

Pliktmateriallagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 vad gäller egeninsamlingen och 1 januari 2025 i övriga delar.

TU delar uppfattningen att det kommer att behövas en omställningstid och tillstyrker därför, med ett undantag, förslaget. I fråga om begränsningen av antalet pliktexemplar till två kan det förvisso krävas en övergångstid för de universitet som inte längre ska vara mottagare, men enligt TU:s mening bör detta kunna upphöra tidigare än 1 januari 2025. Både minskad arbets- som miljöbelastning talar för detta. TU förordar därför att pliktleveransen här ska upphöra 1 januari 2023.

Stockholm 2021-09-30

TU – Medier i Sverige

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist